

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2008-4-35 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 08-50/738-294
Karar Tarihi : 14.8.2008

10 **A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER**

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Tuncay SONGÖR, M. Sıraç ASLAN,
Süreyya ÇAKIN, Mehmet Akif ERSİN,
Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE

B. RAPORTÖRLER : M. Haluk ARI, Esin AYGÜN, Recep GÜNDÜZ

20 **C. ŞİKAYET EDEN** : Karoto Otomotiv San. Ve Tic. Ltd. Şti.
E-5 Karayolu Göztepe Kavşağı Örnek Mh. G-2 Sk. No:30
Göztepe/İstanbul

D. HAKKINDA ÖNARAŞTIRMA

YAPILANLAR : Hyundai Assan Otomotiv San. Ve Tic. A.Ş.
Şehit Mehmet Fatih Öngül Sk. No:2 Kozyatağı/İstanbul

30 **E. DOSYA KONUSU** : Hyundai Assan Otomotiv Sanayi ve Ticaret A.Ş.
(Hyundai)'nin bayileri ve yetkili servisleri ile yaptığı sözleşmeleri rekabete aykırı biçimde feshettiği, yedek parça ve teknik bilgi ile eğitim tedariki yapmadığı, 2005/4 sayılı Motorlu Taşıtlar Sektöründeki Dikey Anlaşmalar ve Uyumlu Eylemlere İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'ne aykırı hareket ettiği iddiaları.

40 **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Başvuru sahibine ait ilk şikayet dilekçesinde; Hyundai'nin, Karoto Otomotiv Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. (Karoto) ile yapmış olduğu bayilik sözleşmesini rekabete aykırı biçimde feshettiği, yedek parça tedariki yapmadığı iddia edilmektedir. 5.3.2008 tarihinde gönderilen ikinci şikayet dilekçesinde ise; Karoto tarafından Hyundai'ye teknik bilgi talebi içeren ihtarname gönderildiği fakat bu talebin karşılıksız kaldığı iddiasına yer verilmektedir. Şikayetçi tarafından gönderilen ek bilgilerde, Hyundai'ye gönderilen 13.5.2008 tarihli fesih ihtarnamesine yer verilmektedir. Söz konusu ihtarnamede, haksız fesih iddiaları sürdürülmekte; Hyundai'nin (.....) bayisi (.....). (.....)'ya ek süre verdiği ve bu suretle ayrımcı uygulamalar içerisine girdiği iddiası yer almaktadır. Buna ek olarak, 13 senedir aynı tesiste standartlara uygun bir şekilde faaliyet gösterildiği, standartların değiştirilmesinin esas nedeninin sözleşmenin feshedilmesi olduğu ileri sürülmekte ve teknik bilgi talebinde bulunmaktadır.

08-50/738-294

Bu bilgi ve belgelere ek olmak üzere şikayetçi tarafından gönderilen belgeler arasında Hyundai'ye gönderilen 11.6.2008 tarihli fesih ihtarnamesi yer almaktadır. Söz konusu ihtarnamede de haksız fesih iddiaları yer almakta,
50 (.....) ile şikayetçi Karoto arasında ayrımcılık yapıldığı ileri sürülmektedir.

Söz konusu şikayet dilekçelerine konu olan iddialar bir arada değerlendirildiğinde, iddiaların bir kısmının ayrımcılığa ve haksız feshine ilişkin olduğu anlaşılmıştır. Buna göre, Karoto, 17 yıl boyunca devam ettirdiği Hyundai Yetkili Satıcılığı faaliyetini 2005/4 sayılı Tebliğ'in kabulü ile birlikte sadece yetkili servis olarak devam ettirme talebini 12.06.2006 tarihinde Hyundai'ye bildirmiş, Hyundai'nin bu talebi kabul etmesinin ardından Yetkili Servis Sözleşmesi 29.12.2006 tarihinde süresiz olarak yenilenmiştir. 24.9.2007 tarihinde ise çekilen ihtarname ile Hyundai, sözleşmenin 31.12.2007 tarihinde
60 feshedileceğini ihtar etmiştir. Fiili olarak feshin gerçekleştirildiği tarih ile şikayet dilekçesine göre yeni sözleşmelerin gönderildiği tarih olan Nisan 2007 arasında 8 aylık bir sürenin olduğu ve dolayısıyla 2005/4 sayılı Tebliğ ile öngörülen feshi ihbar sürelerinin dikkate alınmadığı iddia edilmiştir. Ayrıca 2007 Mayıs ayı içinde Hyundai tarafından Karoto'da yapılan denetimler sırasında eksikliklere yönelik olarak kötü niyet göstergesi sayılabilecek davranışlarda bulunduğu, Karoto'nun eksikliklerin giderilmesi için yaptığı ek süre taleplerinin reddedildiği ve bu konulara yönelik olarak bayiler arasında ayrımcılık yapıldığı ileri sürülmüştür. Bu durumun gerekçesinin ise Karoto'nun sadece yetkili servis olarak faaliyetlerine devam etme isteğinden kaynaklandığı ifade edilmiştir.

70 Başvuru dilekçesinde, haksız fesih ile ilgili iddiaların yanı sıra, Hyundai'nin sözleşmelerinde 2005/4 sayılı Tebliğ'e aykırı hükümler bulunduğu, bu yönde uygulamaların gerçekleştirildiği ifadeleri yer almakta ve bunlar;

- i.Sağlayıcı tarafından üretilmeyen orijinal parçaların ve eşdeğer parçaların yetkili servisler tarafından kullanılmasının zorlaştırıldığı, kullanılması halinde bayinin cezalandırıldığı,
- ii.Yapılan düzenlemelerin niteliksel seçici dağıtımın ötesinde yükümlülükler getirdiği, ürünün doğası ile bağdaşmayan kriterler belirlendiği,
- iii.Sağlayıcının yeniden satış fiyatını tespit ettiği,
- iv.Bayinin madeni yağ tüketiminde seçtiği markaya karışıldığı,
- 80 v.Stok miktarının karşılıklı olarak belirlenmediği, bayinin bu hakkını kullanmasına izin verilmediği,
- vi.Aksesuar alımlarında %80'lik bir alım yükümlülüğü getirildiği,
- vii.Bayinin haksız fesih halinde tazminat isteme hakkının ortadan kaldırılmaya çalışıldığı,
- viii.Hyundai markası için personel görevlendirilmesi konusunda zorlama yapıldığı,

şeklinde sıralanmaktadır.

08-50/738-294

90 Son olarak, Hyundai'nin, özel servis olarak faaliyetlerini sürdüren Karoto'nun yedek parça talebini geri çevirmek suretiyle 2005/4 sayılı Tebliğ'i ihlal ettiği iddiasına yer verilmiştir.

G. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 14.2.2008 tarih ve 1031 sayı ile giren başvuru üzerine hazırlanan 24.4.2008 tarih ve 2008-4-35/İİ-08-MHA sayılı ilk inceleme raporu 1.5.2008 tarih ve 08-31 sayılı Kurul toplantısında görüşülmüş ve 4054 sayılı Kanun'un 4. ve 6. maddelerinin ihlaline ilişkin bir soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının belirlenmesi amacıyla, Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına 08-31/387-M sayı ile karar verilmiştir.

100 İlgili karar uyarınca düzenlenen 8.8.2008 tarih ve 2008-4-35/ÖA-08-MHA sayılı Öneraştırma Raporu 11.8.2008 tarih ve REK.0.08.00.00-110/249 sayılı Başkanlık Önergesi ile 08-50 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ: İlgili Rapor'da, Karoto ile Hyundai arasında akdedilmiş olan bayilik sözleşmesinin rekabete aykırı olarak haksız bir şekilde feshedildiği, akdedilen sözleşmenin rekabete aykırı hükümler içerdiği ve yedek parça ile bilgiye erişim haklarının kısıtlandığı iddialarına ilişkin olarak 4054 sayılı Kanun anlamında herhangi bir ihlal tespit edilemediği ve bu nedenle adı geçen teşebbüs hakkında soruşturma açılmasına gerek bulunmadığı görüşüne yer verilmiştir.

110

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Hakkında Öneraştırma Yapılan Taraf: Hyundai Assan Otomotiv Sanayi ve Ticaret A.Ş.

120 Hyundai marka araçların Türk otomotiv pazarına girişi 1990 yılı sonunda ASSAN Hyundai M.A.S. A.Ş.'nin Hyundai Motor Company'nin Türkiye distribütörü olması ile başlamaktadır. 1994 yılı sonunda Hyundai Assan, % 50-50 eşit hisseye sahip Hyundai Motor Company ve Kibar Holding A.Ş. ortaklığıyla kurulmuştur. 10.3.1997 tarihinde distribütörlük hakları tamamen Hyundai'ye devredilmiştir.

Aşağıda Hyundai'nin sermaye dağılımına yer verilmiştir.

<i>Hissedar</i>	<i>Oran (%)</i>
Hyundai Motor Company	70
Kibar Holding	30

Hyundai'nin %30 oranında hissedarı olan Kibar Grubu, otomotiv, demir-çelik mamülleri, alüminyum sıcak, soğuk ve folyo haddeleme tesisleri, galvanizli sac üretimi, gıda mamülleri, dış ticaret, taşımacılık, sigortacılık, finans, çelik servis merkezi, prefabrik yapı elemanları ve diğer muhtelif sahalarda faaliyet göstermektedir. Kibar Dış Ticaret A.Ş., Kibar Grubu'nun üretimi olan ürünlerin ihracatına ek olarak, Türkiye'nin çeşitli özel ve devlet sanayi kuruluşlarının

08-50/738-294

ihracatını ve bu kuruluşların hammadde gereksinimlerinin bir bölümünün ithalatını gerçekleştirmektedir.

- 130 Hyundai'nin Yönetim Kurulu, Ali Kibar (Başkan), Joong Geol Kim (Başkan Vekili), Asım Kibar, Ahmet Kibar, Young Tack Lee, Tea Jung Jung, Young Yun Kvak, Ki Hyun Nam, Tea Hwan Chung, Yang Hwan Kim'den oluşmaktadır. Adnan Şen ve Feridun Fazıl Payıcı denetim kurulu üyeleri olarak görev yapmaktadır.

Hyundai'nin 2007 yılı cirosu (.....) YTL olup, pazar payları şu şekilde gerçekleşmiştir:

Yıllar	Binek Toplam Rakamı	Oto Satış	Hafif Toplam Rakamı	Ticari Satış	Toplam Rakamı	Satış	Pazar Payı (Toplam, %)
2006	(.....)		(.....)		(.....)		(.....)
2007	(.....)		(.....)		(.....)		(.....)

I.2. Hyundai'nin Yaptığı Sözleşmeler Hakkında Bilgi

- 140 Dosya kapsamında, Hyundai'nin satıcı ve servisleri ile yapmış olduğu "Yetkili Satıcı Sözleşmesi" ve "Yetkili Servis Sözleşmesi"nin değerlendirilmesi önemlidir. Rekabet Kurulu 11.7.2007 tarih ve 07-59/684-240 sayılı kararında, Türkiye'de üretilen veya yurt dışında üretilip Hyundai tarafından ithal edilerek pazarlanan kara yollarında kullanım amaçlı üç veya daha fazla tekerlekli yeni Hyundai marka araçların Hyundai tarafından satın alınması ve yeniden satışını konu edinen dağıtım anlaşması niteliğindeki "Yetkili Satıcı Sözleşmesi" ile hizmet tedarikçisi firma olan Hyundai ile pazarda hizmet sunmaya yetkilendirilmiş servisler arasında akdedilmiş bir satış sonrası sözleşme niteliğindeki "Yetkili Servis Sözleşmesi"ne menfi tespit/muafiyet verilmesi talebini değerlendirmiştir. Bu çerçevede;

- 150 1. Yetkili Satıcı Sözleşmesi'nin ve Yetkili Servis Sözleşmesi'nin içermiş olduğu rekabeti kısıtlayıcı hükümler nedeniyle menfi tespit belgesi alamayacağına,
2. Bununla birlikte, Yetkili Satıcı Sözleşmesi'nin 2005/4 sayılı Motorlu Taşıtlar Sektöründeki Dikey Anlaşmalar Ve Uyumlu Eylemlere İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği ile sağlanan grup muafiyetinden yaralandığına,
3. Yetkili Servis Sözleşmesi'nin ise 9. maddesinde yer alan ve yetkili servisin toplam yedek parça alımlarının en az %30'unu Hyundai'den almasına yönelik olarak getirilmiş olan düzenleme hariç olmak üzere grup muafiyetinden yaralandığına,
- 160 4. 2005/4 sayılı Tebliğin 6. maddesi kapsamında yer alması nedeniyle sadece söz konusu sözleşmenin ilgili hükmünün grup muafiyetinden yararlanamadığına,

08-50/738-294

5. Yetkili Servis Sözleşmesi'nde yer alan rekabet etmeme yükümlülüğüne ilişkin olarak yapılan bireysel muafiyet değerlendirmesinde de Kanun'un 5. maddesinde yer alan koşulların karşılanmadığına,
6. Bu nedenle başvuru sahibi teşebbüse verilecek 45 gün içerisinde, yetkili servisin alım yükümlülüğünün bir önceki yıldaki yedek parça alımlarının %30'u aşmaması yönünde yapılacak değişikliklerle, ilgili kısıtlamanın grup muafiyetinden yararlanacağına bildirilmesine,

170 karar vermiştir. 15.11.2007 tarih ve 07-86/1079-MB sayılı Karar ile 11.7.2007 tarihli Karar'ın gereğinin yerine getirildiğine karar verilmiştir.

I.3. İlgili Pazar

I.3.1. İlgili Ürün Pazarı

İncelemeye esas dosya bakımından, ilgili ürün/hizmet pazarları "yeni binek otomobillerin dağıtımı, satışı ve pazarlaması" ve "Hyundai marka otomobillerin satış sonrası yedek parça, bakım ve onarım hizmetleri" olarak belirlenmiştir.

I.3.2. İlgili Coğrafi Pazar

180 İlgili coğrafi pazar "Türkiye Cumhuriyeti Sınırları" olarak tespit edilmiştir.

I.4. Yapılan Tespitler ve Deliller

Dosya mevcudu bilgilere göre, raportörlerin yaptıkları yerinde incelemeler ve taraflarla yaptıkları görüşmelerde aşağıdaki bilgilere ulaşılmıştır:

I.4.1. (.....) ile Yapılan Görüşme ve Elde Edilen Belgeler

190 Hyundai yetkili bayisi (.....)'nun yetkilisi konuya ilişkin olarak, 2007 yılı başında Hyundai tarafından tüm bayilere ihtarname gönderilerek belirli standartların karşılanmasının talep edildiğini; yerine getirilmesi istenen kriterlerden tavan yüksekliğine ilişkin olanın mevcut servislerin bir kısmının binalarının fiziki özelliklerinden dolayı yer değiştirmesini veya ekstra yatırım yapmalarını zorunlu kıldığını; kendilerinin Ekim, Kasım ve Aralık aylarında konuya ilişkin olarak mücadele ettiklerini; Hyundai'nin mevcut seçeneklerin değerlendirilmesi sürecinde yardımcı olduğunu; 31.12.2007 tarihine kadar sorunu çözemediklerini, ancak yatırım yapma taleplerini Hyundai'ye ilettiklerini; kendilerinden somut yatırım planı ve taahhüt vermelerinin ve 2008 yılı sonuna kadar yatırımlarını tamamlamalarının istendiğini; bu çerçevede taahhütte bulduklarını ve süre dolmadan, 7.3.2008 tarihinde standartlara uygun bir bina bulmaları nedeniyle sorunun çözümlendiğini belirtmiştir.

200 Bayi ayrıca; yeni getirilen standartta tavan yüksekliğinin 4.2 metreye kadar çıktığını, tavan yüksekliği belirlenirken boşluk kalmasının da dikkate alındığını; tarafların bu konuda haklı yönleri olduğunu; güvenlik bakımından arada boşluk bırakılmasının önemli olabileceğini, ancak standart getirilmeden önce kullanılan binada da hizmet verilebildiğini ifade etmiştir.

08-50/738-294

Yetkili son olarak; Hyundai ile 2005/4 sayılı Tebliğ sınırları içinde hareket ettiğini ve dikkatli davrandığını; şeffaf bir süreç yaşadıklarını, kendilerinin konu hakkında bilgilendirildiklerini; orijinal yedek parça satılması konusunda baskı görmediklerini; çok markalılık bakımından da Hyundai'nin standartları korunduğu sürece ilave markaya hizmet verilmesinde sorun çıkartılmadığını; 210 Tebliğ'in etkisi ile standartları sağlayan servislerin yetkili servis olarak atandığını söylemiştir.

Hyundai'de yapılan yerinde incelemeler sırasında (.....) ve Hyundai'nin birbirlerine göndermiş oldukları fesih ihtarnameleri edinilmiştir. (.....)'ya gönderilen, Kartal 12. Noterliği'nin 24.9.2007 tarih ve 41808 sayılı ihtarnamesi ile 29.12.2007 tarihli Yetkili Servislik Sözleşmesi'ne atıfta bulunularak, servisin aranan standartlara 31.12.2007 tarihine kadar uygun hale getirilmesi aksi halde sözleşmenin feshedileceği bildirilmiş; bunu teminen gerçekleştirilecek somut yatırım, satın alma, iş ve/veya inşaat planının en geç 15.10.2007 tarihinde Hyundai'ye ulaşacak şekilde gönderilmesi talep edilmiştir.

220 (.....)'ya gönderilen Kartal 12. Noterliği'nin 5.10.2007 tarih ve 43948 sayılı ihtarnamesi ile (.....)'nun faaliyet gösterdiği tesisin standartlara uygun olmadığı bildirilerek, servisin aranan standartlara 31.12.2007 tarihine kadar uygun hale getirilmesi, aksi halde sözleşmenin feshedileceği bildirilmiş ve bunu teminen gerçekleştirilecek somut yatırım, satın alma, iş ve/veya inşaat planının en geç 30.10.2007 tarihinde Hyundai'ye ulaşacak şekilde gönderilmesi talep edilmiştir.

Hyundai'ye gönderilen Kartal 15. Noterliği'nin 10.10.2007 tarih ve 32271 sayılı ihtarnamesi ile servisin yetkili servis standartlarına uygun hale getirilmesi için yapılan çalışmalar kapsamında tek sorunun tavan yüksekliği sorunu olduğu ifade edilmiş, konuya ilişkin inşaat planı sunulmuştur.

230 Hyundai'ye gönderilen Kartal 15. Noterliği'nin 26.10.2007 tarih ve 36969 sayılı ihtarnamesi ile servisin yetkili servis standartlarına uygun hale getirilmesi için yapılan çalışmalar kapsamında showroom metrekare ile ilgili standardın sağlanmasına ilişkin inşaat planı sunulmuştur.

Hyundai tarafından çekilen Kartal 12. Noterliği'nin 12.12.2007 tarih ve 55147 sayılı ihtarnamesinde yukarıda yer verilen 24.9.2007 tarihli ihtarname hatırlatılarak, muhatabın bu ihtarnameye karşılık olarak, mezkur tesisi "Yetkili Servis Standartları"na uygun hale getireceğini taahhüt etmesine rağmen, buna ilişkin bir bildirimde bulunulmadığı belirtilerek, ihtarnamede talep edilen bilgilere ilişkin formun en geç yedi işgünü içerisinde doldurularak ekleriyle birlikte 240 Hyundai'ye gönderilmesi ihtar edilmiştir.

(.....) tarafından çekilen Kartal 15. Noterliği'nin 25.12.2007 tarih ve 45169 sayılı ihtarnamesi ile 31.5.2008 tarihine kadar yetkili servis faaliyetlerini sürdürmek üzere yeni bir tesis yatırımı yapmak için arsa satın alınacağı veya uygun bir servis kiralanacağı, en geç 31.12.2008 tarihinde servis inşaatının bitimi ve açılışının yapılacağı taahhüt edilerek ek süre talep edilmiştir.

(.....) tarafından çekilen Kartal 15. Noterliği'nin 14.3.2008 tarih ve 16698 sayılı ihtarnamesi ile verilen taahhütlere uygun bir arsanın satın alındığı bildirilmiş ve buna ilişkin belgeler ek olarak sunulmuştur.

250 **I.4.2. (.....) ile Yapılan Görüşme ve Elde Edilen Belgeler**

Hyundai yetkili bayisi (.....) (.....) yetkilisi konuya ilişkin olarak; Hyundai tarafından standartları karşılamayan tüm bayilere ihtarname çekilerek, standartların karşılanmasının talep edildiğini; kendilerinin standartları karşılayan yeni bir binanın inşaatına başladıklarını resmi belgelerle Hyundai'ye bildirdiklerini; söz konusu yatırıma ihtarnameden üç yıl önce başladıklarını; ihtarname ile sürecin hızlandığını; yeni tesiste üç markayla (satış ve servis) hizmet vermeyi planladıklarını ifade etmiştir.

260 Yetkili ayrıca; mevcut tesislerinde "lift"lerin en üst düzeye kadar kaldırılmadığını; bu nedenle tavan yüksekliği ile ilgili olarak getirilen standardın makul olduğunu söylemiştir.

Bunların yanı sıra yetkili, üç markaya hizmet verecekleri bir proje geliştirdiklerini; Hyundai bu konuda en esnek davranan markalar arasında olduğundan projeye müdahale edilmediğini; alternatif kaynaklardan orijinal yedek parça kullanımı bakımından da sıkıntı bulunmadığını, hatta rekabet sebebiyle fiyatların düştüğünün söylenebileceğini; satış ve servisin ayrılıp ayrılmayacağı hususunda baskı görmediklerini, iki hizmeti birlikte sürdüreceklerini; Hyundai'den fiyatlara ilişkin olarak herhangi bir baskı görmediklerini belirtmiştir.

270 Raportörlerce yapılan yerinde incelemeler sırasında, (.....) ve Hyundai'nin birbirlerine göndermiş oldukları fesih ihtarnameleri edinilmiştir. (.....)'a gönderilen, Kartal 12. Noterliği'nin 24.9.2007 tarih ve 41806 sayılı ihtarnamesi ile 26.12.2007 tarihli Yetkili Servislik Sözleşmesi'ne atıfta bulunularak, servisin aranan standartlara uygun hale getirilmesi aksi halde sözleşmenin feshedileceği bildirilmiştir.

280 Kartal 12. Noterliği'nin 12.12.2007 tarih ve 55146 sayılı ihtarnamesi ile de yukarıda yer verilen ihtarname hatırlatılarak, muhatabın bu ihtarnameye karşılık olarak, mezkur tesisi "Yetkili Servis Standartları"na uygun hale getireceğini taahhüt etmesine rağmen, buna ilişkin bir bildirimde bulunulmadığı belirtilerek, ihtarnamede talep edilen bilgilere ilişkin formun en geç yedi işgünü içerisinde doldurularak ekleriyle birlikte Hyundai'ye gönderilmesi ihtar edilmiştir.

(.....) tarafından çekilen Beyoğlu 25. Noterliği'nin 17.12.2007 tarih ve 63052 sayılı ihtarnamesi ile Hyundai tarafından talep edilen taahhütlerin verildiği, istenilen tapu senedi, inşaat planı gibi belgelerin de ek olarak gönderildiği anlaşılmıştır.

(.....) tarafından Hyundai yöneticilerine gönderilen 23.6.2008 tarihli elektronik posta mesajında ise "Uzun süredir projesi devam eden plaza binamızın hafriyat çalışmasına başlamış bulunmaktayız. Hızlı bir şekilde plaza inşaatımız devam etmektedir." denilmektedir.

I.5. Değerlendirme

290 Şikâyet, esasen Karoto ile Hyundai arasında akdedilmiş olan bayilik sözleşmesinin rekabete aykırı olarak haksız bir şekilde feshedildiği, akdedilen sözleşmenin rekabete aykırı hükümler içerdiği ve yedek parça ile bilgiye erişim haklarının kısıtlandığı iddialarını içermektedir.

1.5.1. Ayrımcılık Uygulaması ve Haksız Fesih İddiaları

Her ne kadar şikayet dilekçesinde bir çok husus sıralanmış ise de şikayet konusu esas itibarıyla yetkili servislik kriterlerinin yerine getirilmesi bakımından servisler arasında ayrımcılık yapılmasıdır ve incelemenin de temelini bu konu oluşturmaktadır. Şikayet dilekçesinde ayrımcılık iddiası, kendilerinin yetkili satıcılığı bırakıp sadece yetkili servis olarak devam etmeleri ve (.....) ve (.....) isimli bayilere ek süreler verilirken kendilerine "Yetkili Servis Standartları"ni karşılamak üzere süre tanınmadığı konuları üzerine odaklanmaktadır. Her ne kadar feshe ilişkin hususlar genel itibarıyla mahkemelerce halli gereken ihtilaflar olmakla birlikte, şikayet konusu bakımından ayrımcılık iddiasının da olması, 4054 sayılı Kanun kapsamında bir değerlendirme yapılmasını da gerektirmektedir.

2005/4 sayılı Tebliğ'in yürürlüğe girme sürecinde birçok otomotiv firması bayilik ağlarını yenilemek üzere sözleşmelerini fesih yoluna gitmişlerdir. Hyundai de Tebliğ'in getirdiği sisteme uyum sağlamak üzere, dağıtım ve servis ağında bazı değişiklikler öngörmüştür. Bu bağlamda yetkili servisler için niteliksel kriterler belirlenmiş ve bu kriterlerin belirlenen süre içerisinde sağlanması koşuluyla 2006 yılı sonunda yetkili servislerle sözleşmeler imzalanmıştır. Söz konusu sözleşmelerde aranılan kriterlerin 2007 yılı sonuna kadar yerine getirilmesi gerektiğinin hükme bağlandığı görülmektedir. Yerinde inceleme sırasında Hyundai'den elde edilen bilgi ve belgelere göre bu bayiler (.....), (.....), (.....) Ltd. Şti, (.....) Ltd. Şti, (.....) A.Ş., (.....) Ltd. Şti., (.....) Ltd. Şti. ile (.....)'dir. Nitekim Hyundai 2007 yılının Eylül ayından başlamak üzere muhtelif tarihlerde kriterlerin karşılanmamış olması dolayısıyla adı geçen bayilere ihtarnameler çekmiştir. Şikayete konu ihtarnameler sadece şikayetçiye değil, aynı konumdaki tüm yetkili servislere gönderilmiştir ki bu aşama bakımından herhangi bir ayrımcılıktan söz edilemeyeceği anlaşılmıştır.

Hyundai tarafından gönderilen ihtarnamelere bakıldığında, şikayetçinin 2007 yılı sonuna kadar kriterlerin yerine getirilmesi ya da somut yatırım taahhütlerinde bulunulmasının beklendiği görülmüştür. Nitekim şikayetçi ile benzer durumda bulunan teşebbüslerden (.....)'ın 17.12.2007 tarihli ihtarname ile tapu, inşaat projesi gibi gerekli belgeleri göndermiş olduğu, (.....)'nun ise bir yandan geçici olarak mevcut tesisin kriterlere uygun hale getirilmesi yolunda çalışmalarda bulunduğu bir yandan da yeni yer arayışlarının sürdüğüne dair bir ihtarname gönderdiği belirlenmiştir. (.....) A.Ş. ise Hyundai'ye göndermiş olduğu 1.10.2007 tarihli yazıda, Hyundai tarafından onaylanan proje çerçevesinde yeni bir showroom ve servis binası inşaatına başladığını bildirmiş, 30.11.2007 tarihinde inşaatın biteceğini ve 1.1.2008 tarihi ile hizmet vermeye başlanacağını ifade etmiştir. (.....) Ltd. Şti. tarafından gönderilen 6.9.2007 tarihli ihtarnamede yeni tesis projesinin Hyundai tarafından onaylanmasını müteakip tesis inşaatının başlayacağı ve 30.6.2008 tarihine kadar bitirileceği ifade edilmiştir. 30.10.2007 tarihli ihtarnamede ise 27.10.2007 tarihi itibarıyla inşaatın hafriyat işleminin başladığı bildirilmiştir. Buna karşılık şikayetçi tarafından Hyundai'ye gönderilmiş olan ihtarnamelere bakıldığında somut herhangi bir yatırım planından bahsedilmediği görülmektedir. Kriterleri karşılamak konusunda şikayetçi tarafından dile getirilen

08-50/738-294

tek husus, 9.10.2007 tarih ve 78308 sayılı ihtarnamede İstanbul gibi arsa bulmanın zor olduğu bir şehirde yetkili servis kurmak için beş yıl süre tanınması gerektiği üzerinedir.

350 Yukarıda yer verilen tespitler çerçevesinde, Hyundai tarafından yetkili satıcılık faaliyetine devam eden ve etmeyen bayiler arasında herhangi bir ayırım yapılmadığı, ihtarnamelerin aynı durumda olan tüm teşebbüslere gönderildiği ve teşebbüslerden gelen yanıtlara göre de işlem yapıldığı tespit edilmiştir. Bu nedenle şikayetçinin kendilerinin sadece yetkili servis olarak faaliyetlerine devam etmek istemeleri gerekçesiyle sözleşmelerinin sona erdirildiği iddiasının da söz konusu deliller ışığında ayrımcılık yapıldığını doğrulamaya yeterli olmadığı değerlendirilmiştir.

360 Diğer taraftan şikayetçi, belirlenen niteliksel kriterlerin gerçeği yansıtmadığını ve kendilerinin 13 yıldır herhangi bir sorun olmaksızın mevcut tesislerinde faaliyette bulduklarını, Hyundai'nin söz konusu taleplerinin makul olmadığını ve bu nedenle sözleşmenin feshedilmesinin 2005/4 sayılı Tebliğ'e aykırılık teşkil ettiğini ifade etmektedir. Öncelikle belirtmek gerekir ki sağlayıcılar tarafından belirli bir zamanda uygulamaya konulmuş olan kriterlerin değiştirilemeyeceğini söylemek mümkün değildir. Özellikle otomotiv sektörü gibi gelişmeye açık, dinamik ve rekabetçi bir sektörde, başta araç modellerinin değişmesine bağlı olarak hizmet koşullarının değişmesi ve bu bağlamda yeni kriterler oluşturulması eşyanın tabiatı gereğidir ve söz konusu kriterlerin değiştirilmiş olması rekabet hukuku bakımından bir ihlal teşkil etmemektedir.

370 Niteliksel kriterlerin nasıl olması gerektiği, sınırları gibi hususların değerlendirilmesi 4054 sayılı Kanun kapsamına girmemektedir. Sağlayıcılar tarafından, mal ve hizmetlerin arzına ilişkin olarak birçok kriter getirilmektedir ve bu kriterlerin hizmet gerekleriyle ilişkili olup olmadığının tespiti teknik inceleme ve değerlendirmeleri gerektirmektedir. Nitekim şikayetçiye ait yetkili servise yönelik yapılan incelemeye ilişkin değerlendirme raporuna bakıldığında hangi kriterlerin getirilmiş olduğu, şikayetçi tarafından bunların hangisinin karşılanıp hangisinin karşılanmadığı görülmektedir. Örneğin şikayetçi tarafından vurgulanarak dile getirilen ve karşılanamayan kriterlerden olan tavan yüksekliği, en yüksek Hyundai aracı olan Starex modelinin emniyetli bir şekilde bakım-onarım işleminin yapılması ile ilişkilendirilmiştir. Bu ve buna benzer diğer kriterlerin tek tek değerlendirilerek hizmet gerekleriyle ilişkili olup olmadığının ve bir teşebbüsün münferit olarak kriterleri karşılayamadığı gerekçesiyle sisteme alınmamasının veya sistemden çıkarılmasının değerlendirilmesi yetkili ve görevli mahkemelerde halli gereken bir hukuki ihtilaftır. 4054 sayılı Kanun ve 2005/4 sayılı Tebliğ açısından önemli olan herhangi bir kriterin hizmet gerekleri ile gerekçelendirilip gerekçelendirilmemesi değil, ortaya konulan ölçütlerin bir bütün olarak ayrımcı uygulamalara konu edilmesi ve bu bağlamda koşulları yerine getiren her teşebbüsün yetkili servis olarak atanması zorunluluğu getiren niteliksel seçici dağıtım sistemi çerçevesinde giriş engeli olarak kullanılıp kullanılmadığıdır. İnceleme konusu açısından bakıldığında, Hyundai'nin getirmiş olduğu niteliksel kriterlerin eşit durumda bulunan tüm yetkili satıcı ve servisler için aynı olduğu, herhangi bir ayrımcı uygulama yapılmadığı görülmektedir. Şikayetçinin iddiası temel olarak yetkili servislik için öngörülen kriterler karşılanmadığı için sözleşmenin feshedilmiş olmasını içermektedir. Ayrımcı

uygulamada bulunulduğunun tespit edilememiş olması nedeniyle, sözleşmenin feshinin haklı olup olmadığının değerlendirilmesinin görevli ve yetkili mahkemelerde halli gereken bir hukuki uyuşmazlık olduğu muhakkaktır. Nitekim taraflar arasında bu konuda derdest bir davanın bulunduğu anlaşılmıştır.

1.5.2. Teknik Bilgiye Erişimin Kısıtlanması

Şikayetçi tarafından dile getirilen bir başka husus ise Hyundai tarafından özel servislere yedek parça tedarik edilmemesi ve teknik bilgi verilmemesidir.

Bu kapsamda ilk olarak yedek parça tedarik edilmediği yönündeki iddia değerlendirilmelidir. Hyundai tarafından gönderilen 30.1.2008 tarih ve 05353 sayılı ihtarnamede, bağımsız teşebbüslerin Hyundai Yetkili Servis ağındaki yetkili servislere başvurabileceği belirtilmiştir. 2005/4 sayılı Tebliğ yedek parçaların temini bakımından sağlayıcıya doğrudan bir yükümlülük getirmemekte, bu hükümlerle esas olarak yedek parça üreticilerinin sağlayıcıların servis ağına ulaşmaktaki zorlukların kaldırılması, yetkili servisler tarafından alternatif yedek parçaların kullanımının sağlanması, özel servislerin sağlayıcı tarafından sunulan yedek parçaları yetkili servislerden almalarının önündeki engellerin kaldırılması ve böylece satış sonrası hizmetlerde rekabetin arttırılması amaçlanmaktadır. Tebliğ'in bu amaç doğrultusunda düzenlenmiş olan hükümleri şu şekildedir:

"h) Seçici dağıtım sistemi üyelerinin, motorlu taşıtların yedek parçalarını, bu parçaları motorlu araçların bakım onarımında kullanacak olan özel servislere satma serbestisinin kısıtlanması.

i) Orijinal yedek parça, eşdeğer kalitede yedek parça, tamir ekipmanı, teşhis cihazı ya da diğer tip ekipmanların sağlayıcısıyla bir motorlu taşıt üreticisi arasında yapılan anlaşmayla, sağlayıcının söz konusu mal ve hizmetleri yetkili veya bağımsız dağıtıcılar, ya da bağımsız teşebbüsler ve son kullanıcılardan herhangi birine satma imkanına kısıtlama getirilmesi".

Görüldüğü üzere, yedek parça tedariki bakımından 2005/4 sayılı Tebliğ sağlayıcıya bir yükümlülük getirmemekte, engelleyici eylemler içerisinde bulunmama yükümlülüğü getirmektedir. Hyundai'nin yetkili servis ağındaki teşebbüslerden yedek parça alımını engellememesi, bağımsız teşebbüslerin bu yöndeki ihtiyacını karşılayabilecektir.

Buna karşılık teknik bilgi talebinin karşılanması bakımından, sağlayıcı bir yükümlülük altındadır. 2005/4 sayılı Tebliğ'in 5. maddesinin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarıyla bağımsız teşebbüslerin, teknik bilgiye erişim hakları ve sağlayıcının yükümlülükleri düzenlenmiştir. Bu yükümlülükler uyulmaması halinde, anlaşmanın grup muafiyeti kapsamı dışına çıkması söz konusu olacaktır. Dolayısıyla Hyundai'nin teknik bilgiye erişimin sağlanması bakımından yükümlülüklerini yerine getirip getirmediğinin tespiti, uygun olacaktır.

Esasen şikayetçi henüz daha sözleşmesinin feshedilmemiş olduğu 9.1.2008 tarihinde Hyundai'ye göndermiş olduğu ihtarname ile yedek parça ve teknik bilgi talebinde bulunmuştur. Hyundai ise 2005/4 sayılı Tebliğ'in yedek parça temin zorunluluğu getirmediğini, ancak teknik bilgi talebinin karşılanabileceğini belirten 30.1.2008 tarih ve 05353 sayılı cevabi bir ihtarname göndermiştir. Şikayetçi, söz konusu ihtarnameye istinaden, 22.2.2008 tarihli ihtarname ile bu kez sadece

08-50/738-294

teknik bilgi talebinde bulunmuştur. Son olarak Hyundai 15.4.2008 tarih ve 19310 sayılı ihtarname ile teknik bilgi talebinin ne şekilde karşılanacağını şikayetçiye ihtarname ile bildirmiştir.

2005/4 sayılı Tebliğ ile sağlayıcıların bağımsız teşebbüslerin teknik bilgi ve ekipmanlara erişimini engellemesi, anlaşmaları grup muafiyeti dışına çıkaran sınırlamalar arasında sayılmış ve şu düzenlemelere yer verilmiştir:

440 *“Bu Tebliğ’in öngördüğü muafiyet, motorlu araç üreticisinin, motorlu araçların bakım ve onarımının yapılması ya da çevre koruma ölçütlerinin uygulanabilmesi için gerekli olan herhangi bir teknik bilgiye, teşhis cihazı ve diğer ekipmana, gerekli yazılıma ya da eğitime, bağımsız teşebbüslerin erişimini engellemesi durumunda uygulanmaz.*

Bu erişim özellikle bir motorlu aracın elektronik kontrol ve teşhis cihazlarının kısıtlanmadan kullanımını, bu cihazların sağlayıcının standart prosedürlerine uygun bir biçimde programlanmasını, tamir ve bakım talimatlarını ve teşhis ve servis araç ve ekipmanlarını kullanmak için gerekli olan bilgiyi içermelidir.

450 *Bağımsız teşebbüslerin erişimi, ayrımcılık yapılmadan, tam ve uygun bir şekilde sağlanmalı ve bilgi kullanılabilir bir şekilde verilmelidir. Eğer söz konusu unsur bir fikri hak kapsamındaysa veya bir know how oluşturuyorsa, erişim kötüye kullanma yoluyla engellenmemelidir.”*

2005/4 sayılı Tebliğ’de yer alan düzenlemeler bu şekilde olmakla birlikte, uygulamada teknik bilginin nasıl sağlanacağı ve neleri içermesi gerektiği değerlendirilmesi gereken başka bir noktayı oluşturmaktadır. Bununla birlikte ne 2005/4 sayılı Tebliğ ne de bu Tebliğ’e ilişkin açıklayıcı Kılavuz’da teknik bilginin bağımsız teşebbüslere ne şekilde verileceğine ilişkin herhangi bir açıklama yer almamaktadır. Teknik bilgiye erişim, Kılavuz’un 3.4.1. bölümünde düzenlenmekle birlikte, erişimin hangi yöntemle gerçekleştirileceği hususunda bir düzenleme yapılmamıştır. Esasen söz konusu işlemin niteliği göz önüne 460 alındığında, aktarımın şeklinin düzenlenmesi makul görünmemektedir. Önemli olan araçların bakım-onarımı için gerekli olan söz konusu bilgilerin makul bir şekilde erişiminin sağlanmasıdır. Hyundai’de yapılan yerinde incelemede elde edilen bilgiler Hyundai’nin bu yükümlülüğünü yerine getirmek için gerekli tedbirleri aldığına işaret etmektedir. (.....TİCARİ SIR.....)

Yukarıda verilen bilgiler çerçevesinde Hyundai tarafından bağımsız teşebbüslere teknik bilgi sağlanması yönünde gerekli tedbirlerin alınmış olduğunu söylemek mümkündür.

1.5.3. Şikayetçinin Diğer İddiaları

470 Başvuru kapsamında son olarak Hyundai ile akdedilmiş olan bayilik sözleşmesinin rekabete aykırı hükümler içerdiği iddiası değerlendirilmiştir. Yukarıda da belirtildiği gibi, Hyundai’nin akdetmiş olduğu sözleşmeler Kurul’un incelemesinden geçmiş ve muafiyet tanınmış olan sözleşmelerdir. Şikâyetçi’nin Yetkili Servis Sözleşmesi’nin rekabete aykırı hükümler içerdiği yönündeki iddialarına konu olan hususlar bu sözleşmelerde yer almaktadır. Bu bağlamda, şikâyetçinin sözleşme ile rekabetin kısıtlanmasına ilişkin iddialarından, orijinal veya eşdeğer kalitede yedek parça kullanımının kısıtlanması, yetkili satıcı ve

08-50/738-294

servisin yeniden satış fiyatının belirlenmesi, stok miktarlarının tek taraflı olarak belirlenmesi, madeni yağ seçimine müdahale edilmesi halleri muafiyet kapsamında görülen sözleşme hükümleridir ve yukarıda değinilen Kurul kararında da belirlendiği üzere, 2005/4 sayılı Tebliğ'e uygun olarak düzenlenmiştir.

Markaya özgü personel görevlendirilmesine yönelik iddia ise çok markalılık ile ilgili hükümlere ilişkindir. 2005/4 sayılı Tebliğ'e ilişkin açıklayıcı Kılavuz'da, sağlayıcının markaya özgü satış personeli istemesi durumunda ek masraflara katlanması gerektiği belirtilmekte, buna karşın yetkili serviste istihdam edilen personel bakımından markaya özgü personel talebinin mümkün olduğuna dair bir ifadeye yer vermemektedir. Dolayısıyla sağlayıcıların yetkili servislerinden markaya özgü personel bulundurulmasını talep etme hakkı bulunmamaktadır. Hyundai'nin yetkili servis sözleşmelerinde de markaya özgü personel istihdam edilmesine ilişkin herhangi bir yükümlülüğe rastlanmamıştır. Yapılan incelemelerde ise çok markalılığa ilişkin uygulamaların ne yönde olduğunun tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda, (...) bayinin ayrı tesislerde, (...) bayinin ise aynı tesiste Hyundai markası dışındaki markalara hizmet verdiği anlaşılmıştır. Bayilerle yapılan görüşmelerde de Hyundai'nin çok markalılığı engelleyici herhangi bir faaliyetinin bulunmadığı ifade edilmiştir. Öneri sürecinde görevli raporörlerce çok markalı bayilerden birine gidilerek, 2005/4 sayılı Tebliğ'in tam olarak öngördüğü şekilde, başka bir sağlayıcıya ait araçlar ile Hyundai'ye ait araçların aynı teşhir salonunun farklı bölümlerinde sergilendiği gözlenmiştir. Söz konusu araçlara ilişkin bakım-onarım işlemlerinin de yine aynı yetkili serviste gerçekleştirileceği belirtilmiştir. Bu tespitler ışığında çok markalılık bakımından Hyundai tarafından herhangi bir engelleme içerisinde bulunmadığı anlaşılmıştır.

Kurul tarafından muafiyet tanınmış olan sözleşme kapsamında yer alan diğer hükümlere ilişkin ihlaller bakımından ise yeniden satış fiyatının tespiti konusunda herhangi bir uygulama olmadığı bayiler tarafından belirtilmiştir. Sağlayıcıdan başka kaynaktan elde edilen orijinal ve eşdeğer yedek parçaların, ayrı referans kodları ile gösterilmek suretiyle, satışlarının yapılabildiği yetkili servislerin bilgisayar sistemlerinde yapılan incelemede tespit edilmiştir.

510

K. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre; şikayet konusu iddialara yönelik olarak 4054 sayılı Kanun kapsamında herhangi bir ihlal tespit edilemediğine, bu nedenle Hyundai Assan Otomotiv Sanayi ve Ticaret A.Ş. hakkında aynı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına ve şikayetin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.